

Maatschappelijke waarde cultuur

Hoe doen we het samen (goed?): onderzoek naar domeinoverstijgende samenwerking tussen cultuur, zorg en welzijn

Luud Goossens, Josefiene Poll
Landelijk Kenniscentrum voor Cultuureducatie en Amateurkunst

Welke waarden hebben het culturele- en sociale domein voor elkaar en hoe kunnen ze elkaar versterken?

Bestuurlijke afspraken: domeinoverstijgende samenwerking nu nóg belangrijker

Ambitie 3: verbinding van cultuur met sociaal-
maatschappelijke opgaven.

Overheden willen zich samen inzetten voor een sterke verbinding van cultuur en erfgoed met de domeinen zorg, welzijn, onderwijs en het ruimtelijk domein. Ook willen ze de inzet van cultuurbeoefening als middel voor maatschappelijke opgaven stimuleren.

[Bestuurlijke afspraken over cultuurbeoefening ondertekend door OCW, IPO en VNG](#)

Cultuur, zorg en welzijn in gemeentelijk beleid

- WHO-onderzoek: het actief of passief beleven van kunst bevordert de gezondheid en het algehele welbevinden (2019);
- LKCA-whitepaper: kunst en cultuur inzetten in het sociaal domein (en dit levert het op) (2022);
- ----
- Signalen uit Monitor Gemeentelijk Beleid (2022);
- Cultuur, zorg en welzijn in gemeentelijk beleid (2022)

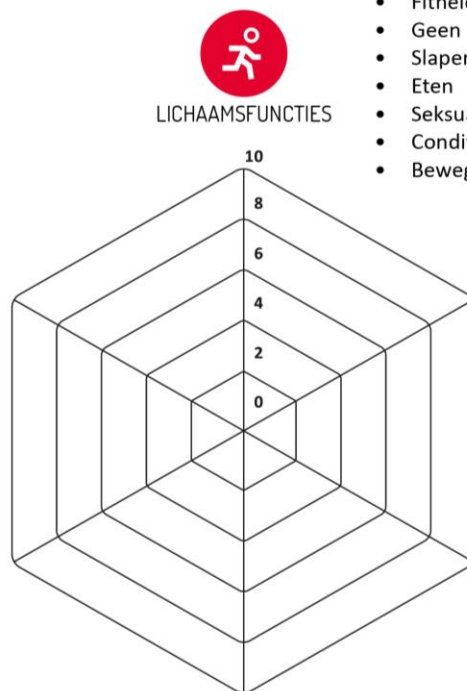
Wat is Positieve Gezondheid?

POSITIEVE GEZONDHEID

- Zorgen voor jezelf
- Je grenzen kennen
- Kennis van gezondheid
- Omgaan met tijd
- Omgaan met geld
- Kunnen werken
- Hulp kunnen vragen

- Sociale contacten
- Serieus genomen worden
- Samen leuke dingen doen
- Steun van anderen
- Erbij horen
- Zinnige dingen doen
- Interesse in de maatschappij

- Je gezond voelen
- Fitheid
- Geen klachten en pijn
- Slapen
- Eten
- Seksualiteit
- Conditie
- Bewegen

- Onthouden
- Concentreren
- Communiceren
- Vrolijk zijn
- Jezelf accepteren
- Omgaan met verandering
- Gevoel van controle

- Zinvol leven
- Levenslust
- Idealen willen bereiken
- Vertrouwen hebben
- Accepteren
- Dankbaarheid
- Blijven leren

- Genieten
- Gelukkig zijn
- Lekker in je vel zitten
- Balans
- Je veilig voelen
- Intimiteit
- Hoe je woont
- Rondkomen met je geld

Of er een opbrengst is

MIJN POSITIEVE GEZONDHEID

- Zorgen voor jezelf
- Je grenzen kennen
- Kennis van gezondheid
- Omgaan met tijd
- Omgaan met geld
- Kunnen werken
- Hulp kunnen vragen

39
studies

- Sociale contacten
- Serieus genomen worden
- Samen leuke dingen doen
- Steun van anderen
- Erbij horen
- Zinnvolle dingen doen
- Interesse in de maatschappij

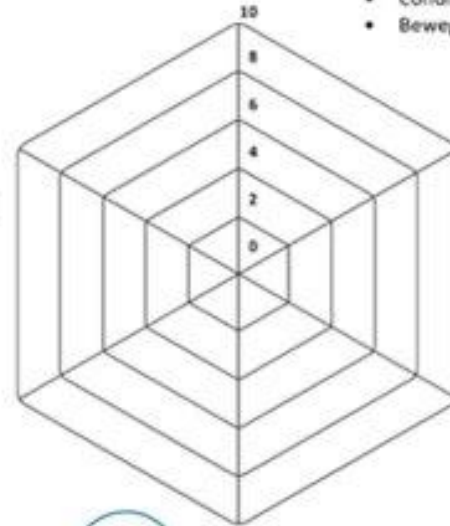
94
studies

70
studies

- Je gezond voelen
- Fitheid
- Geen klachten en pijn
- Slapen
- Eten
- Seksualiteit
- Conditie
- Bewegen

83
studies

- Genieten
- Gelukkig zijn
- Lekker in je vel zitten
- Balans
- Je veilig voelen
- Intimiteit
- Hoe je woont
- Rondkomen met je geld

- Onthouden
- Concentreren
- Communiceren
- Vrolijk zijn
- Jezelf accepteren
- Omgaan met verandering
- Gevoel van controle

112
studies

- Zinvol leven
- Levenslust
- Idealen willen bereiken
- Vertrouwen hebben
- Accepteren
- Dankbaarheid
- Blijven leren

66
studies

Ik mis iets dat voor mij belangrijk is: _____

Bij wie is er een opbrengst?

Waarom domeinoverstijgende samenwerking?

Maatschappelijke problemen worden beïnvloed door diverse factoren: er is niet één probleemeigenaar.

Bronnen: Van Vooren, 2024; Van Dijk et al., 2022; Van den Beld et al., 2019; Kuitenbrouwer et al., 2014; Van de Geyn, 2017; Social Art Lab, 2014.

Draagt bij aan innovatie en professionele ontwikkeling in de betrokken domeinen.

Bronnen: Trienekens & Hillaert, 2015; Laansma, 2016; Bleijerveld et al., 2020; Dons, 2019.

Bereik van de doelgroep wordt in aantallen en in kwaliteit van het contact beter.

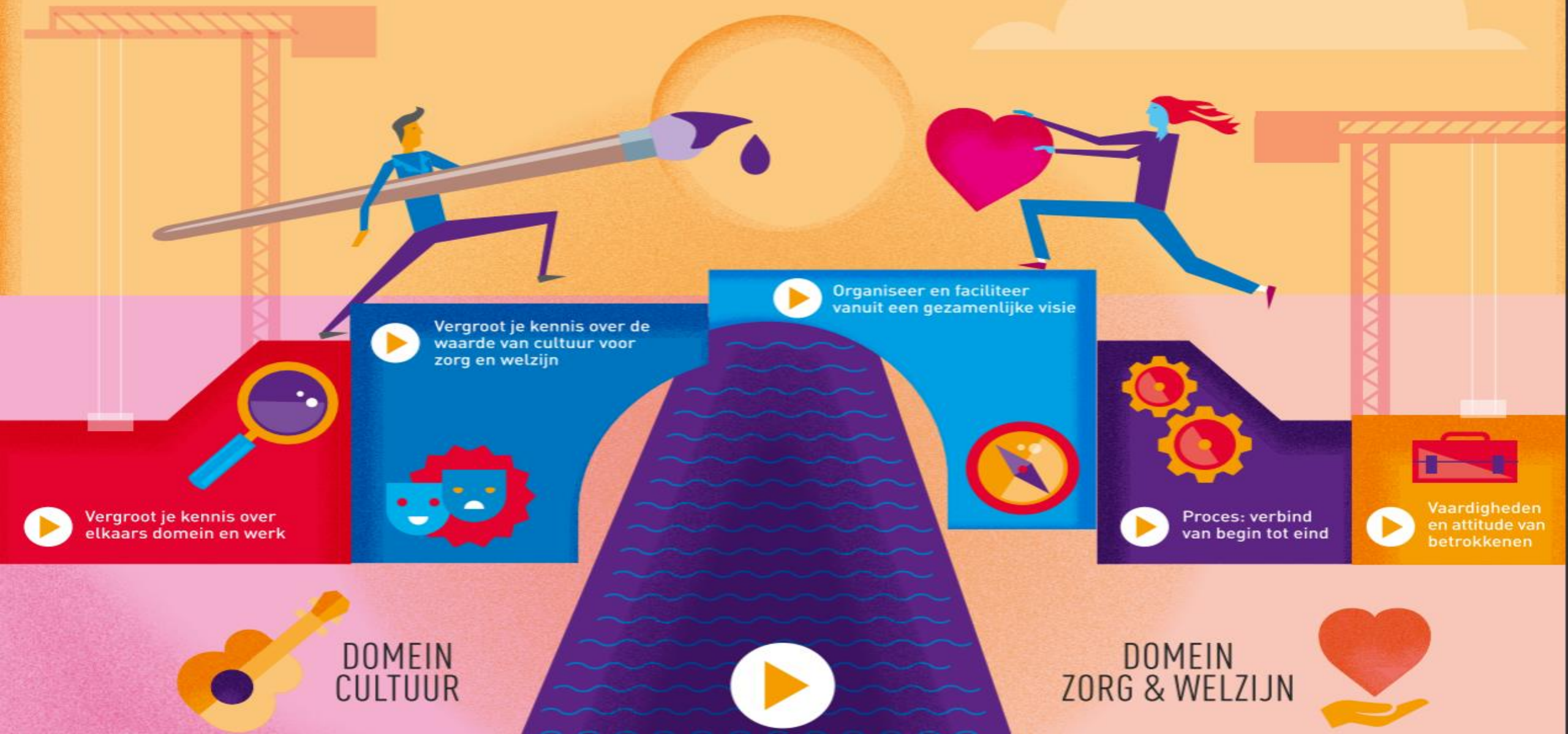
Bronnen: Van Dijk et al., 2022; Van de Geyn, 2017; Van den Beld et al., 2019; Strubbe, 2013.

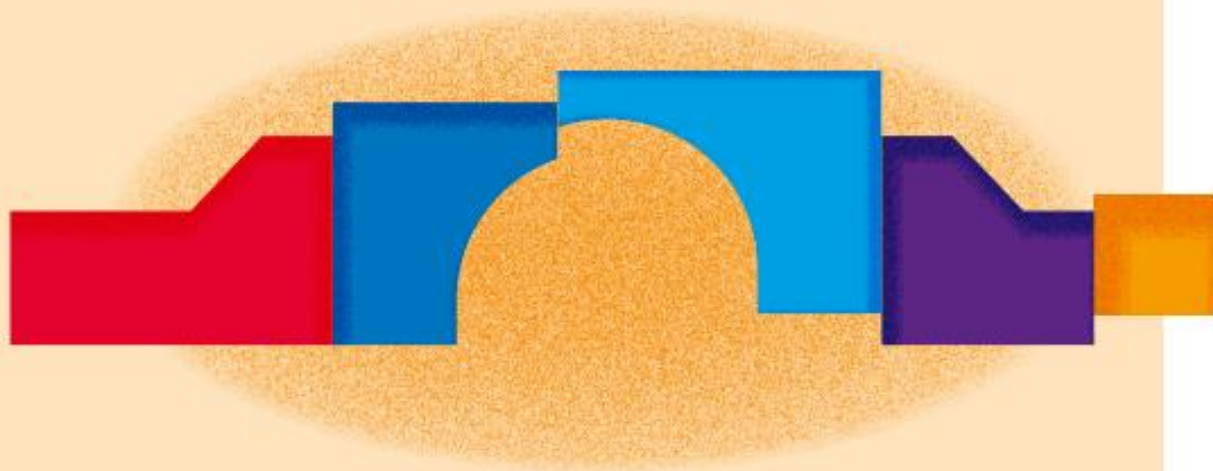
**Actieonderzoek: een
verandertraject om
domeinoverstijgende
samenwerking tussen cultuur,
zorg en welzijn te versterken**

Hoe doen we het samen (goed)?

Samenwerking tussen cultuur, zorg en welzijn in gemeentelijk beleid

De interventies en inzichten zijn gekoppeld aan de bouwstenen uit het **theoretisch kader**. Deze bouwstenen vormen geen stappenplan: kijk als gemeente vooral welke je kunt inzetten.

1

Vergroot je kennis over elkaars domein en werk: onbekend maakt onbemind

- Verdiep je in elkaars beleidskaders en bespreek regelmatig of je elkaar goed begrijpt. **Gebruik onze tool** om je eigen analyse van de beleidskaders op te zetten.
- Organiseer gezamenlijke momenten: sluit aan bij elkaars overleggen of stel een interdisciplinair programmteam samen. Denk ook aan informele momenten, zoals een lunch of werkbezoek. Creëer een sfeer waarin regelmatig overleg en informele ontmoetingen de norm zijn, zodat begrip en samenwerking vanzelfsprekend worden.
- Interview collega's op verschillende niveaus: van bestuurder tot strateeg. Deze gesprekken vergroten het bewustzijn. Gebruik onze **voorbeeldvragen** als leidraad.

2

Vergroot je kennis over de waarde van cultuur voor zorg en welzijn

- Maak de waarde van cultuur zichtbaar door brainstormsessies en interactieve workshops te organiseren. Bekijk onze **opzet voor een gezamenlijke sessie**.
- Deel inspirerende verhalen van deelnemers om de impact van cultuur tastbaar te maken en bespreek vervolgens wat de domeinen voor elkaar kunnen betekenen.

3

Organiseer en faciliteer vanuit een gezamenlijke visie

- Creëer een gedeelde visie en missie en veranker dit in een gezamenlijk programma of een regeling. Beschrijf duidelijk welke taken en verantwoordelijkheden de domeinen hebben.
- Zorg vanuit de domeinen voor gelijkwaardige bestuurlijke aansturing en een gelijkwaardige opdracht.
- Communiceer de gezamenlijke visie helder naar buiten. Partijen in het veld hebben geen boodschap aan gescheiden domeinen en kokers.

4

Proces: verbind van begin tot eind

- Zorg voor structurele overlegmomenten; van de eerste plannen tot de evaluatie. Dit zorgt voor verbinding en gedeeld eigenaarschap.
- Zet enthousiasme om in concrete afspraken en volg die op. Herinner elkaar aan het gezamenlijke doel om de samenwerking levend te houden.
- Zet bruggenbouwers in, zoals procesbegeleiders intern en cultuurcoaches extern, om de verbinding te versterken. Gebruik onze **informatie over bruggenbouwers**.

5

Vaardigheden en attitude van betrokkenen

- Neem een onderzoekende en lerende houding aan: reflecteer regelmatig op processen en persoonlijk handelen.
- Wees flexibel: soms moet je voor je gevoel even een stap terug doen om iedereen mee te krijgen.
- Gebruik verbindende taal: kies concrete termen als 'dansen' en 'tekenen' in plaats van 'kunst' en 'cultuur'.

Wil je zelf aan de slag...

- ...houd in gedachten dat verandering tijd kost en aandacht vraagt, maar het waard is!
- ...zorg voor sleutelfiguren, maar laat niet alles van hen afhangen.
- ... begin met laaghangend fruit en zet aan het begin laagdrempelig in op domeinoverstijgende samenwerking
- ... en domeinoverstijgende samenwerking gaat natuurlijk verder dan enkel in beleid:

LEER ECOSYSTEMEN

Vragen?

Meer informatie: www.lkca.nl

[Actieonderzoek: Hoe doen we het samen \(goed\)?](#)

[Kunst als \(ver\)wondermiddel](#)

[Kennisdossier: leerecosystemen](#)

